

Alussum:

H.R.Smedema,
Munsterweg 2,
9951 JA WINSUM GR.
Tel. 05951-2157.

Tj. Heidinga,
Nieuweburen 86,
8911 GA LEEUWARDEN.
Tel. 05100-35103.

Aan: De Commissie van Beheer van de
Geref. Kerk van Emmercompascuum,
p/a de weled. heer A.Timmer,
Creel 9,
7881 AV EMMERCOMPASCUUM.

Winsum/Leeuwarden, 14 september 1978.

Geacht college,

Op Uw verzoek hebben wij op 23 augustus l.l. het orgel in Uw kerkgebouw bespeeld en onderzocht.

Hierbij waren aanwezig enige leden van Uw commissie en enkele organisten van Uw kerk, met wie wij later op de avond van gedachten hebben gewisseld. U gelieve onze bevindingen in onderstaand rapport aan te treffen.

BESCHRIJVING VAN HET INSTRUMENT.

1. Algemeen.

Het orgel is vervaardigd door A.Standaart, orgelfabriek te Schiedam, en nieuw opgeleverd in de Geref. Kerk te Emmercompascuum, alwaar het op 23 mei 1918 in gebruik werd genomen. (Zie werklijst in "De Mixtuur", nr. 20).

Volgens mededeling ter plaatse, bevond het orgel zich oorspronkelijk boven de preekstoel vanwaar het bij de grote kerkverbouwing (-modernisering) werd overgeplaatst op een nieuw balkon boven de hoofdingang.

Hierbij werd het front tamelijk rigoreus gemoderniseerd, en de gehele orgelkast werd opnieuw geverfd. Evenwel is het instrument nog zeer duidelijk als een typisch Standaart-orgel herkenbaar.

Het orgel heeft één manuaal met 10 stemmen en een afgeleid vrij pedaal met 1 stem. Het is gebouwd volgens het pneumatisch systeem.

2. Pijpwerk.

De dispositie is als volgt:

1. Prestant 8'	orgelmetaal, C - c' in het front.
2. Bourdon 16'	gedekt, grote pijpen van hout, rest van metaal.
3. Roerfluit 8'	C - B = c - b van Bourdon 16', gedekt c' - b' zink, c'' - g''' orgelmetaal c - g''' met roeren.
4. Gamba 8'	C - B = c - b van Bourdon 16' c - b zink c' - g''' orgelmetaal.
5. Voix Céleste 8'	vanaf f, orgelmetaal.
6. Octaaf 4'	C - Fx zink, rest orgelmetaal.
7. Fluit dolce 4'	gedekt, orgelmetaal, g'' - g''' open, conisch.
8. Woudfluit 2'	open, conisch, orgelmetaal.
9. Mixtuur 4 st.	samenstelling: C 2' 1 1/3' 1' 2/3' f 4' 2 2/3' 2' 1 1/3' f' 8' 5 1/3' 4' 2 2/3'
10. Trompet 8'	stevens, koppen en bekpers van orgelmetaal.

Pedaal: Subbas 16' = transmissie van Bourdon 16'.

voorts: Octaafkoppeling
Koppeling manuaal aan pedaal
Tremulant (defect)
4 vaste combinaties.

De kwaliteit van het houten pijpwerk is matig (bovenlabia zijn afgerond), zowel de zinken als de orgelmetalen pijpen hebben veel en grove kernsteken. Hierdoor en door de hoge winddruk klinkt het pijpwerk hard en banaal. Van de Trompet zijn een aantal bekens onvakkundig aan de koppen gesoldeerd (lees: geprutst). Het totale beeld van het pijpwerk is overigens gaaf te noemen.

3. Windlade.

De eikehouten windlade is uitgevoerd als pneumatische lade. Vele membranen zijn lek geworden, zodat zowel van de toetstructuur als van de registerstructuur vele functies dienst weigeren.

4. Tractuur.

Van de zich aan de linker zijkant bevindende speeltafel is het manuaal versleten: de toetsen rammelen en hebben een veel te grote diepgang. Het toucher is sponsachtig.

De loden pneumatiekbuizen zijn in het verleden vervangen door plastic (benzine-) leidingen met een te geringe doorsnede. Om de daardoor verergerde luiheid te bestrijden, werd de balg met een grote hoeveelheid extra stenen verzaard. Het pijpwerk spreekt dan ook op een veel te hoge winddruk en klinkt erg hard.

5. Windvoorziening.

De windvoorziening maakt enig lawaai door lekkage in het windkanaal. In de magazijnbalg komt vrij veel houtworm voor. Eén en ander functioneert overigens goed.

6. Orgelkast.

Het pijpwerk staat opgesteld in een vrij ruime orgelkast. In het front bevinden zich 24 sprekende en 15 loze pijpen. Tijdens modernisering van het interieur van het kerkgebouw werd de orgelkast van de toch al niet zo uitbundige sier ontdaan en opnieuw geverfd. Hoewel het front het sedertdien heeft moeten doen zonder blinderingswerk, zijvleugels, voluten, onder- en bekroning op de torens en in een aangepaste kleurstelling, is toch nog het Standaard-gezicht duidelijk herkenbaar.

ADVIES.

Wij zijn van mening dat dit orgel als afgeschreven moet worden beschouwd. Het instrument heeft in technische zin zodanig veel gebreken dat restauratie niet meer verantwoord is te noemen.

Zelfs een renovatie, waarbij het oude pijpwerk op een nieuwe mechanische sleeplade wordt geplaatst moet ten sterkste worden ontraden. Daarvoor is het pijpmateriaal van een te inferieure makelij. Mechanisch voldoet het dan wel, maar artistiek niet aan minimale normen, terwijl ook van de orgelkast slechts een schaduw van de oorspronkelijke conceptie is overgebleven.

Om bovengenoemde redenen dient U de bouw van een nieuw orgel in overweging te nemen. Daarbij dient U naar onze mening een keuze te maken uit plaatsing van een nieuw instrument op de plaats van het thans bestaande orgel, dan wel plaatsing op de begane grond naast de eventueel iets te verplaatsen preekstoel.

Rekening houdend met zowel de inhoud van de kerk (ca. 1500 m³) als het aantal zitplaatsen, zal gedacht moeten worden aan een orgel van 11 à 13 stemmen, ongeveer van dezelfde grootte als het tegenwoordige orgel.

De dispositie zou als volgt kunnen zijn:

<u>Pedaal:</u>	<u>Hoofdwerk:</u>	<u>Nevenwerk:</u>
1. Bourdon 16'	3. Prestant 8'	9. Gedekt 8'
2. Gedekt 8'	(vanaf 6' in front,	(gr. oct. gecomb.
(deze registers	rest gedekt)	met 4)
gecombineerd)	4. Holpijp 8'	10. Roerfluit 4'
	5. Octaaf 4'	11. Woudfluit 2'
	6. Octaaf 2'	12. Cornet 2 st.
	7. Mixtuur 1 1/3 4 st.	13. Trompet 8'
	(8. Trompet 8' tr. van 13)	

Deze dispositie geeft met het minimum aan registers dat voor Uw kerk nodig is, een maximum aan gebruiksmogelijkheden.

Wij hebben getracht U met schetsplan I een indruk van plaats en uiterlijk van een dergelijk orgel te geven.

De kosten van dit orgel zullen ongeveer f 10.000,— per stem excl. B.T.W. bedragen.

Een iets groter instrument met een wat rijker gemaakte kast kan uiteraard ook zeer goed worden geplaatst. Hiervan geeft schetsplan II U een indruk.

Een aldus gebouwd orgel heeft een zeer lange levensduur en behoudt zijn waarde bij minimale onderhoudskosten.

Vooraf op deze plaats zal een goed instrument zeer stimulerend kunnen werken op de kerkmuziek in Uw kerk.

Wij hopen U met dit advies van dienst te zijn geweest en wij zijn gaarne bereid U bij Uw besluitvorming nader te adviseren.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

H.R. Smedema.

T. Heidinga.